

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniki prostori: 2657 S. Lawdale av.

Office of publication: 2657 So. Lawdale av. Telephone: Lawdale 4635.

LETO—YEAR XII.

Cena lista je \$4.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., četrtek, 15. maja (May 15) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 115.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Barleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

AMERIČANI STRELJALI NA ITALIJANSKO BOJNO LADJO.

Oficijelna "nevednost" o dogodku v Smirni. Italijanska meja na Primorskem še ni določena in vprašanje Reke še ni rešeno. Iz Milana poročajo, da so Jugoslovani izpraznili Slovenji Gradec na Štajerskem.

Italijanske vojaške priprave proti Jugoslovanom.

Italija izkrcava čete v Dalmaciji. London, 14. maja. — Reuterjev brzojavni urad poroča iz Beograda, da se je izkrcalo veliko italijanskih čet v Zadru in Sebeniku. Vse čete se pomikajo proti vzhodu, kjer delajo močne utrdbe na zapadnih obronkih dinarskih Alp.

Rim, 14. maja. — Profesor Luzzatti je menda omenil namrano Ameriškim časnikarjem, da upa, da prosta Amerika ne bo na sprotnovala šeljam milijonov Italijanov, da se združijo z "materjo Italijo" in ravno tako da Wilson ne bo pritiral Anglije in Francije ali Amerike, da bi pretargala prijateljske stike z Italijo.

Atene, 14. maja. — Brzojavka iz Smirne, katero je zavezniški cenzor pustil nedotaknjeno, se glasi, da je ameriška križarka izstrelila dva strela na neko italijansko bojno ladjo v bližini Smirne, ko je poveljnik italijanske ladje ignoriral naredbo zavezniških mornariških oblasti. Američani so streljali preko srednjega in zadnjega kона italijanske ladje, ki se je nato takoj podala.

Pariz, 14. maja. — Ameriški mornariški častniki nočejo govoriti o poročilu iz Aten, da so Američani streljali na italijansko bojno ladjo. Italijani pa pravijo, da ne vedo ničesar o poročanem konfliktu italijanskih in ameriških poveljnikov v Smirni.

Milan, 14. maja. — "Secolo" poroča, da so se jugoslovanske čete umaknile iz Slovenske Građa na Štajerskem in pred odhodom so uničile mestee in pobile med mnogimi prebivalci tudi ljudi svoje lastne narodnosti. (Gornja vest je menda nov koček italijanske propagande in zato je treba vzeti z rezervo. Op. ured.)

Solun, 14. maja. — Grške oblasti tožijo, da Italijani hujskajo mohamedance proti Grkom v južni Albaniji. Pred par dnevi je bil v Korci umorjen dr. Guinio, ki se je trideset let boril za zedinjenje Grške. Ubil ga je Turek po imenu Ibrahim in preiskava je dognala, da je bil Ibrahim plačan agent italijanskih propagandistov v južni Albaniji. Francoske oblasti preiskujejo afero.

Pariz, 14. maja. — Danes se poroča, da se je velika četvorica zedinila glede na mejna vprašanja v pogodbi z Nemško Avstrijo, izvedski italijanske meje na Primorskem. Reško vprašanje še ni rešeno in ameriški delegatje odklanjajo vso odgovornost za posledice tega problema. Ameriško stališče glede Reke je označeno v Wilsonovi izjavi in tako ostane. Večeraš sta zopet konferencirala Orlando in ameriški delegat House in pozneje se jima je pridružil še baron Sonnino, toda o kakšnem uspehu te konferencie ni poročila.

Italijani godrnjajo.

Rim, 14. maja. — "Giornale d'Italia" se silno huduje nad Anglijo in Francijo, ki nočeta revidirati mej italijanskih kolonij v Afriki. List piše, da so bili zavezniški jako hvaležni Italiji, ko je stopila v vojno in ko je pretila nemška nevarnost, ali danes, ko te nevarnosti ni več, so zavezniški zamenjali hvaležnost za egoizmom in v Afriki so vse sami prigrabili.

OGRSKI SOVJET POSTAJA MOČNEJŠI.

Ententa je ustavila prodiranje proti Budapešti, toda blokado drži.

DOGODKI V RUSIJI.

Bazel, Švica, 14. maja. — Rumunske in čehoslovaške čete, ki prodirajo na Ogrskem, se bližajo druge drugim na severovzhodni fronti. Zavezniški vojni svet je pa ustavil prodiranje in odločil za obe armadi okupacijski pas, da ne bo konflikta med njimi.

Pariz, 14. maja. — Zavezniški gospodarski svet je sklenil odbržati trdo blokado Ogrske, ki ima trajati toliko časa dokler se v Budapešti ne izpreme "politične razmere."

Dunaj, 14. maja. — Iz Budapešte poročajo, da se je stališče komunistične vlade precej utrdilo. Prenehanje rumunske ofenzive je ohrabilo komuniste, ki menijo, da so Rumunci dosegli vse, kar so mogli in da dalje več ne morejo. Uradna vest iz Budapešte se glasi, da so zavezniške čete dobile zadnji teden povelje iz Pariza, da ustavijo prodiranje. Češke in rumunske čete so kljub temu pretrgale zvezo med Ogrsko in Rusijo.

Ogrska sovjetska vlada pazno zasleduje mirovno delo v Parizu. Njeno časopisje kritizira mirovno pogodbo z Nemčijo kot izrodek kapitalističnega imperializma, ki hoče zaslužiti nemško ljudstvo.

Bela Kum še vedno upa, da boljševiška revolucija na Rumunskem reši ogrsko proletarsko vlado. Ker primanjkuje plač in obleke na Ogrskem, je sovjetska vlada rekvirirala obleke in rjuhe buržoaznih družin. Vlada ponosno izjavlja, da v ogrski republiki danes ni več pijančevanje niti beračenja.

Pariz, 14. maja. — Ogrska sovjetska vlada se ni odgovorila na vabilo zaveznikov, da naj imenuje mirovne delegate in jih pošlje v Versailles. V Parizu pričakujejo, da bo Bela Kum z veseljem izrazil to priliko in ustanovil zvezo z zunanji svetom. Vabilo je bilo poslano zavezniškimi zastopnikom na Dunaju, ki so prejeli navodilo, da gredo v Budapešto in ga predložijo. Zavezniki so takrat mislili, da bo sovjetska vlada vsak čas padla, ali zgodilo se je, da so ogrski komunisti utrdili svoje politično življenje. Vabilo vsled tega ni bilo umaknjeno in velika četvorica pričakuje odgovora iz Budapešte.

Pariz, 14. maja. — Poljaki in Ukrajinci so se pomirili s posredovanjem Američanov in sklenili prenehati z bojevanjem v vzhodni Galiciji. Ukrajinci imajo velike izgube v bojih s Poljaki in vrhutega so bili tepeni od ruskih in domačih boljševikov.

London, 14. maja. — Brezlični brzojavka iz Moskve, datirana zadnji četrtek, se glasi, da so boljševiške čete pričele protiofenzivo na južnovzhodni fronti in vrgle nazaj Kolčakove čete na dolgi fronti. Kolčak se je moral umakniti 40 milj in ima velike izgube.

Druge ruske depeše čez Kodaňj sporoča, da je Trockij pripravljen 400.000 mož rdeče armade, dobro oboroženih in opremljenih z drugimi potrebščinami. Ta armada je namenjena za generalno ofenzivo na vseh frontah.

Arhangelsk, 13. maja. — Uradno poročajo, da je zavezniški protiofenzivni ustavi boljševiške topniške operacije na severni fronti. V nedeljo so Angleži potopili sovjetski brod na reki Dvini.

Pariz, 14. maja. — Brzojavka iz Sibirija na Sedmograškem se glasi, da je grof Karolyi, bivši predsednik ogrske republike, sprejel službo v poverjenstvu za zunanje zadeve pri sovjetski vladni (Dajje na 2. strani, 2. stolpec)

SOCIALNA MOBILIZACIJA NA ANGLEŠKEM.

Buržoazija se organizira proti delavstvu, kateremu odreka vse pravice.

London. — Razred srednjih slojev na Angleškem je storil nov korak, ki še nima para v zgodovini britiških otokov. Organiziral se je. Vsi angleški srednji sloji so se organizirali v unijo, ne v stanovniško unijo, razdeljeno v stroke, temveč v eno samo organizacijo, razredno unijo, katere člani so dobro zavedajo svojih identičnih interesov in jih hočejo braniti proti interesom vseh drugih razredov.

Organizacija se imenuje "Middle Class Union" in glavni organizator je milijonar Kennedy Jones, bivši izdajatelj mnogih časopisov, ki so danes lastnina lorda Northcliffea. Jones je zbral okrog sebe večje število političarjev liberalne, unionistične in drugih konservativnih strank, dalje durovitično angličanske cerkve, častnike v armadi in mornarici in končno zastopnike trgovcev in industrijalec. Dva tedna po ustanovitvi je organizacija štela 40.000 članov, toda od tistega časa raste dnevno in organizatorji delujejo na to, da bo M. C. U. štela šest milijonov oseb, ki predstavljajo menda ves srednji razred na Angleškem.

Unija srednjega razreda ne prikriva svojega programa. Vodstvo je brez ovinkov razglasilo, da namen organizacije je:

Prvič, da se hodi za odstranitev bremena, ki ga je vojna naložila srednjemu razredu; drugič, da omogoči srednjemu razredu z aktivno kooperacijo zaslužiti njegove interese, ki jih ugrožja zakonodajno in delavsko tiranstvo; tretjič, da nadzoruje delo v zakonodajnih in skrbni, da se srednjemu razredu ne bodo delale krivice;

četrtič, da s postavno akcijo brani interese posameznih članov v vsakem slučaju, kakor bodo prizadeti splošni principi vsega srednjega razreda.

To so samo glavne točke. V splošnem je pa organizacija naprejena proti organiziranemu delavstvu na Angleškem. Vodja, milijonar Jones, je odprto izjavil, da bo M. C. U. z vsemi silami politizirala boljševizem, ki se je pričel pojavljati v radikalnih delavskih organizacijah.

Dalje je rekel Jones, da bo unija srednjega razreda nastopila proti vsaki stavki s tem, da bo preskrbela stavočkaze. Organizacija misli ubiti vsako stavko na sledeči način: Trgovci bodo odrekli štrajkarjem živila in obleke; zdravniki ne bodo dali zdravniške pomoči v slučaju bolezni in odvratniki bodo zavrnili vsako pravno pomoč.

Medtem pa, ko unija srednjega razreda ne priznava delavcem pravice do štrajka, si prisvajajo pravico zase. Milijonar Jones grozi, da bodo vsi člani M. C. U. prenehali plačevanjem davkom, torej zaštrajkali, ako se ne zniža davek na profit in drugi davki.

Tako mobilizira angleška buržoazija svoje sile za prihajajočo socialno vojno. Unija srednjega razreda bo naravno našla zaveznika v višjem razredu, angleški aristokraciji, čigar interesi so identični z buržoazijo.

Nasproti M. C. U. in aristokraciji je pa angleški proletarijat postavil mogočno organizacijo, ki že danes šteje 8.800.000 delavcev in delavk in eno petinko vsega angleškega prebivalstva na domačih otokih.

Angleški delavci so že med vojno spoznali, da v teh časih "entent" in "alijane" je dobro, da se delavci čvrsto organizirajo. In to so storili. Združili so tri največje organizacije v takozvano "trozvezo", ki zdaj nastopajo skupno, kadar so ogroženi interesi te ali one posamezne organizacije. Trozveza obstoji iz Federacije Rudarjev, Narodne Unije Že-

JEKLARSKI INDUSTRIJALCI PROTI ZNIŽANJU GEN.

Drugače ne morejo znižati cen jekla, da znižajo delavske plače.

New York, N. Y. — Elbert, H. Gary, predsednik upravnega odbora United States Steel korporacije, je odgovoril na izjavo železniškega ravnatelja Hinesa, v kateri je izrekel, da bo železniška uprava razpisala dobavo železniških tračnic. Gary pravi, da jeklarski industrijalci ne morejo znižati cen, ako ne znižajo priličnega profita in delavskih mezd. Trdil je, da je železniški ravnatelj govoril, ne da bi poznal prava dejstva o produkciji jekla. Tenu je dodal, da zvezna obrtna komisija ni mogla znižati cen, ne da bi se dotaknila tudi delavskih mezd.

Nadaljeval je, da so jeklarski industrijalci sami znižali cene tako daleč, da niso nastale zle posledice za jeklarsko industrijo. Iz besed Garyja zveni, da jeklarski industrijalci niso pri volji znižati cen, ako se ne znižajo tudi delavske mezd. Gospodje so pri volji žrtvovati delavske mezd, nočejo pa popustiti niti trohlice od profita. Ko so šle cene jekla navzgor, niso gospodje tako hitro pričeli govoriti, da je treba povišati tudi delavske mezd, ampak so čakali, da so imeli od povišanih cen že lep dobiček.

Govorance predsednika jeklarskega trsta pomenijo, da so se gospodje pridržali visokim vojnim profitom, in da se ncradi lojijo od njih.

Danes se bližajo glasovi, da je treba podražiti železnice, telefonske in brzojavne naprave in mesno industrijo. Če vidimo potrebo za podraževanje omenjenih industrij, zakaj bi ne podražili še jeklarske industrije in rudniške. Obe industriji sta se razvil tako daleč, da sta zreli za podraževanje.

Železnice, brzojavne in telefonske naprave igrajo važno vlogo kot moderna prometna sredstva, mesna industrija je važna za prehranitev ljudstva, ravnatko važni sta pa v moderni produkciji za splošni ljudski blagostan jeklarska in rudniška industrija.

KUPUJTE VOJNOHRANILNE ZNAMKE.

Washington, D. C. — Vlada bo izplačala danes \$78.102.249,38 samo na obrestih od drugega vojnega posojila. Vlada uradnik upajo, da bo ljudstvo pokupilo za obresti, katere dobe za drugo vojno posojilo, vojnohranilne znamke, ker stem bodo najbolje naložili denar.

Vlada pozivlja, da naj vsakdo odstrže ob pravem času kupone od obveznic ter naj jih zamenja za vojnohranilne znamke. Vlada izplača povprečno vsako leto okrog eno milijardo samo na obrestih od svojega posojila. Ta denar je ljudstvo prihranilo in najpomembnejše je, da ga še nadalje brani in naloži na dobre obresti. To se pa le zgodi, ako ljudstvo pokupi vojnohranilne znamke. Kdor ima obveznico za \$100 drugega vojnega posojila in kupi ta mesece eno vojnohranilno znamko, katere stane sedaj \$4.16, dobi za to znamko 1924 \$5.00. Ali ni to dobro naložen denar? Rojaki, kupite za obresti od obveznic svobode vojnohranilne znamke, ako vam dopustijo razmere.

USODA ŽELEZNIČARJA.

Monongahela, Pa. — Železniški zavirac Louis C. Davenport je pri premikanju voz na železniškem kolodvoru tako nesrečno padel pod vlak, da mu je odrezal obe nogi. Težko ranjenega so prepejali v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

Jeclarski delavci in Federacije Transportnih Delavcev.

APOSTOL VOLI-VA V OGNJU.

Ta "svetnik" uči, da je zemlja ploskva.

Chicago, Il. — V Morrisonovem hotelu se je sešel legislaturni odsek, da zaslži priče o razmerah, ki vladajo v Zion Cityju. Absolutni glavar v tem mestu je Wilburn Glenn Voliva, naslednik znanega Dowieja, ki je farbal svet, da je Elija drugi.

V solah tega mesta se zdaj vbljajo otrokom največje neumnosti za čisto resnico v glavo. Tako jih na pr. uče, da je zemlja ploskva.

Odsek je izpraševal nad eno nro starešino Francis M. Royalla, ki je nekakšen neodvisen vodja, odkar je Voliva po Dowiejevi smrti prevzel vodstvo edine apostolske katoliške in krščanske cerkve. Starešina je pričal, da je Volivi denar edini bog, ki ga pozna.

Royall je pričal: — Nedavno je prerok, prerokovan po Mojzusu, kakor večkrat o sebi trdil, napovedal prihod Krista. Pobiral je od vseh denar, češ, da ga ne bodo več potrebovali.

— Posebna specialiteta Volive je bila, da je vzel od vdove denar za obljubo, da ga ji vrne v enem letu.

— Neke mrs. Hecht je prodala svoje posestvo v Molinu za deset tisoč dolarjev. Privedla je s sabo svojo epileptično hčer v Zion City, kjer ji je Voliva prodal hišo. Vdova je zdaj mrtva, epileptična hči je pa v srotišnici. Hiša, ki jo je kupila mrs. Hecht je že doživela tak proces s slepo žensko Annie Conrad.

— Spominjam se drugega dogodka, neke miss Hatch, ki je prišla iz Michigan, kjer je pribrala tisoč dolarjev pri trdem delu. Izvabljen ji je bil denar pred prihodom Gospodovim. Odšla je v srotišnico, kjer je umrla za davleo.

Priča je dalje izpovedala, da se je Voliva posluževal vstrahovalne taktike napram svojim žrtvam, dasiravno se je v lice lizal kot mačka. V privatnem občevanju je postal divji, če je spoznal, da mu njegove spekulacije ponesrečijo; Priča je nadaljevala:

— Spominjam se dogodka stare gospe, ki se je branila mu izročiti svoje posestvo, ker se je bala, da ta udarec ubije njenega moža. Ko je to povedala Volivi, je udaril s pestjo na mizo in rekel: "Naj umrje. Kdo se briga zanj. Ineti moram ta denar."

F. Earl Wilton, trgovec z drobinno v Zion Cityju, je izpovedal na široko o kupčijah pod režimom Volive. Pravi je, kako je mestna uprava zvezana s cerkvi in da so iz banke Volive vzeli tisoč dolarjev več, kot je bilo v nji.

Poročal je, da ima mesto pet tisoč prebivalcev, nima pa potrebne kanalizacije, vodovodnih in drugih sanitarnih naprav. Trdil je, da v solah uče otroke, naj si ne dajo staviti osepne.

Poslanec W. H. Diedrich je vprašal pričo, kako uče otroke v šoli o obliki zemlje.

— Po izbranih svetopisemskih izrekih od Volive uče otroke, da je zemlja ploskva, je odgovoril Wilton.

BRZOJAVNA DRUŽBA JE PRIZNALA OSEMURNI DELAVNIK.

New York, N. Y. — Charles Bruch, glavni ravnatelj Postal Telegraph kompanije, naznanja, da stopi osemurni delavnik v veljavo dne 1. junija. Za šezurno delo bodo prejemali uslužbeni časimol.

VREME.

Chicago in okolice: V četrtek jasno in hladno. Različni vetrovi. Solnčni izhod ob 5:30, zahod ob 8:02.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za izposojnino \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Maja 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo priložimo, da se vam ne ustavi list.

KOMPROMISI IN LENIN.

V zadnjem času je Lenin imel več pogovorov s časnikarji, ki potrjujejo, da Lenin prihaja do spoznanja, da so bile v začetku njegovega režima napravljene zmotne. Lenin imenuje te zmotne napake, v socialističnih vrstah so pa odnekad rekli takim zmotam in napakam, kot jih prizna Lenin, zgrešena ali napačna taktika stranke.

V politiki velja strategija kot na bojišču, razlika je ta, da kar imenujemo na bojišču strategijo, pravimo v politiki, da je strankina taktika. Človek je lahko general, pa ni dober strateg. To načelo velja tudi v politiki. Lahko je človek član stranke, pozna do pike njene cilje in načela, navzlic temu je slab taktičar. To ne velja le za boljševike, ampak šteje tudi v socialistični stranki, kakor v vseh meščanskih političnih strankah, od najradikalnejše pa doli do najbolj nazadnjaške.

Kar poznamo na bojišču pod umikanjem, so v politiki kompromisi. Previden general se bo na bojišču ustavljal s svojo armado ali se bo pa umaknil, če je spoznal, da mu prodiranje prinese poraz ali pa velike izgube. Zgrešena taktika na bojišču prinese zanesljivo poraz, vprašanje le ostane, kedaj. Včasih pride ta poraz kmalu, včasih pozneje, toda ne izostane pa nikoli. Zadnja svetovna vojna nam podaja v tem oziru lepe zglede. Nemški general von Kluck je hotel kar v par mesecih primarsirati v Pariz in posledica te taktike je bila, da se je moral po bitki ob Marni umakniti daleč nazaj. Ta poraz je že takrat govoril odločno, da je vojna za kajzerja izgubljena. Ruski veliki knez Nikolajevič je v začetku vojne prodril do Karpatov in daleč v Nemčijo. Žel je poraz in sledila je ruska revolucija, ki je odpravila carizem, kateremu je hotel veliki knez s hitro zmago podaljšati življenje. Čitali smo, da so Rumunci napadli z vso silo v začetku vojne in prodrli daleč na Sedmograško, toda sledil je silovit poraz, ki je rumunske armade pognal skoraj v Besarabijo. Na jugu je hotel italijanski general Cadorna za vsako ceno prodrati v Ljubljano. V začetku je imel nekaj uspehov pri Gorici, toda tem uspehom je sledil poraz, ki je vrgel italijanske armade do Pijave. Takih izgledov o zgrešeni strategiji nam ne podaja le svetovna vojna, ampak najdemo jih v vseh vojnah. General, ki ni pretehtal svojih zvez za fronto, moč in moralno svoje armade, svojih stikov z drugimi armadami in računil pri ofenzivi na eventualno umikanje, je bil poražen že v začetku ofenzive, čeprav je vrgel sovražnika nazaj. Navadnim vojakom ni premišljena ofenziva vseh iz enostavnega razloga, ker je ne razumejo in mislijo, da le tisti zmaguje, ki dere naprej ne oziraje se na posledice, ki sledijo nepremišljenemu prodiranju naprej.

V politiki ima vsaka stranka svoje voditelje, ki vodijo stranko in se poslužijo taktike, ki se jim zdi najbolj primerna, da vodi do uspeha. Preudarni voditelji pretehtajo vsa sredstva, ki so jim na razpolago, preden podvzamejo akcijo, nepremišljeni voditelji pa derejo naprej, čeprav s svojo taktiko pogazijo vse pridobitve.

V intervjuju, ki ga je imel ameriški časnikar v Moskvi z Leninom, prizna Lenin, da se je moral poslužiti buržoaznih metod in da so boljševiki najeli najspodobnejše socialiste, katerim plačujejo visoke mezde. Lenin sam pravi, da so se morali pogaziti principi pariške komune.

Ali ni to umikanje? Ali niso to kompromisi, o katerih smo trdili pred enim letom, da jih bo moral Lenin sklepati, če ne bo hotel pasti nenadoma?

V intervjuju pravi Lenin, da ne ve, kako se bo Marksova socialistična filozofija izvajala, ki ni bila še nikdar prej preizkušena v praksi. V pismu, ki ga je Lenin naslovil na delavce v Evropi in v Ameriki, pa govori Lenin le o komunizmu in zametuje socializem.

Zakaj to žonglerstvo?

Marksova socialistična filozofija res se ni bila nikdar poizkušena v praksi, toda kaj takega ne moremo reči o komunizmu. Če bi bil Lenin navedel za zgled komunizem, bi moral priznati da je komunistična država Ikarcev v Južni Ameriki ponesrečila. V Združenih državah je bilo ustanovljenih več komunističnih naselbin. Te naselbine se večinoma vse propadle, le nekaj takih verskih komunističnih združenj še obstoji, v katerih vlada najhujši absolutizem, ki so pa tudi na robu propada. Kako izgleda v takih verskih komunističnih združenjih, pa dokazuje pre-

iskava, ki sedaj odkriva vlado Volive v Zion Cityju. Prvi kristjani so bili komunisti in popuščali so od komunizma vsed razmer, v katerih so živeli dokler ni nič ostalo od njega.

Po pismu, ki ga je Lenin naslovil na ameriške delavce, ni on socialist, ampak je komunist. Socialisti so komunizem zavrgli na svojih mednarodnih zborovanjih in so za podlago svojih nauk sprejeli Marksov znanstven socializem, ki res dozda še ni bil preizkušen v praksi, ampak ki zanesljivo pride, kadar bodo gospodarske razmere v človeški družbi take, da se lahko izvede. Kedaj se to zgodi, je pa odvisno od spopolnenja proizvodnih in izmenjevalnih sredstev in drugih važnih faktorjev v gospodarstvu, ne pa samo od dobre volje ljudi.

Socializem ni komunizem, pa tudi ne sindikalizem.

DOPISI.

VAŽNO ZA DOPIŠNIKE.

Prva seja izvrševalnega odbora E. W. P. J. je sklenila, da dopisi ne smejo presegati ene kolone. Uredništvo nima pravice prelomiti tega zaključka. Dopisniki, ki ne morejo obdelati predmeta v eni koloni, naj dopis razdelje v poglavja, ki jih naj označijo z rimskimi številkami. Na pr. I, II, in III. Tako raznamovani dopisi pojejo zaporedoma po poglavjih v list.

Dubuque, Iowa. — Rojak Janko N. Rogelj je pisal v svojem dopisu, kateri je bil priobčen v "Glas Svobode", da je Slovenec brez znanja angleškega jezika kot čoln sredi razburkanega morja brez vesel. K temu še jaz pridam, da je Slovenec, kateri ni dobil potrebne izobrazbe v mladosti lepo rastoče in evetoče drevo, katerega sad pa drugi uživajo, ko obradi.

Ako se ozremo po raznih slovenskih naselbinah po Združenih državah, vidimo dosti nadarjenih in ukazalnih slovenskih fantov in deklet, kateri so sužnji današnjega privatnega izkoriščanja. In radi česa? Edino raditega, ker nimajo potrebne izobrazbe, da bi si lažje pomagali v svojem boju za življensko eksistenco. Vsakdo razvidi, da potrebuje vsak še tako navaden delavec izobrazbo. Ni treba misliti, da navaden priprost delavec ne potrebuje izobrazbe, češ, saj mu nič ne koristi. Kdor tako misli, dela sam sebi največjo krivico. Le izobražen človek lahko napreduje, dočim morajo neizobraženi zaostati.

Radi tega polagam vsem slovenskim fantom in dekletam, na sree, da naj se izobrazujejo, dokler je še čas, da zahajajo v šole. S tem koristite sami sebi in narodu, kateri istotako potrebuje izobraženih ljudi. Narod se čeni po izobrazbi.

Na tukajšnjem zavodu je letos 15 Slovencev. Ker je vodstvo tega zavoda izprevidelo, kako ukazalno so ravno Slovenci in ker je vodstvo naklonjeno nam Slovence, so nam obljubili, da dobimo poseben razred za Slovence, v katerem bodo poleg drugih jezikov izpopolnjevali tudi slovenski jezik in razumno učili se tudi drugih tujih jezikov. Radi tega bomo imeli priliko, priučiti se pravilne slovensčine.

Radi tega apeliram na vse slovenske fante in dekleta, ako vam je mar boljša bodočnost, da pridite prihodnje šolske leto v ta zavod. Nobenemu še ni bilo žal, kdor je sem prišel. Pojasnjeno je že bilo večkrat, kakšni so pogoji. Ne uničite vaše mladosti v raznih tovarnah in rudnikih. Kar potrebujete renarja in porabite časa za izobrazbo, vam bo stoterno povrnjeno. Denar, kateri se porabi za izobrazbo je najbolje naložen. Izobrazba je največje bogastvo, katerega le kdo poseduje.

Pri tem je potreba samo dobre volje in vztrajnosti, pa se doseže vse.

Opozorjam še enkrat vse slovenske fante in dekleta, izobrazujte se in ne porabite svoje mladosti edino v korist drugih, kateri vas na stara leta zaničujejo. Komur le priprušeno gnotna sredstva naj porabi te za izobrazbo. Ta denar ni vržen stran, ampak je naložen na najboljše obrate.

Preskrbljeno je tukaj najboljše za razne zabave in teledobro in sploh za vse potrebne telesne vaje. Sedaj se vsi telma, kdo bo največje in najdalj skočil. Neki gojenec tega zavoda je dobil na zadnji tekmi v Philadelphia prvo nagrado, ko je skočil 22 čevljev in 9 palcev, na daljšavo.

Torej, kogar veseli, naj se priglasi za prihodnje šolske leto. V nobenem zavodu nimajo Slovenci toliko ugodnosti, kot ravno v tem. Učitelji in vodstvo zavoda je najbolj zadovoljno z nami.

Andrej Šprogar.

Farrel, Pa. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so ravno tako slabe, kot so po drugih naselbinah. Pred tremi tedni je nam naznanila "American Sheet & Tin Plate Co." da bomo dobili neprosto voljne počitnice za dva ali tri tedne. To se je v resnici tudi zgodilo. Počivamo že tri tedne, pa mogoče bomo še tri, ker se še prav nič ne čuje, kedaj da bo pričela ta tovarna zapet obratovati. Nekateri nas tolažijo, da bomo imeli še tri tedne. Druge tovarne v tej okolici pa obratujejo po 4 do pet dni v tednu. Zasluzek je pa tudi bolj skromen. Večinoma vse delo je od kosa. Navadni delalci so pa plačani po 42c na uro. Nekateri nam tudi obljubujejo, da nam bodo znižali plačo, ko pričnemo zopet delati v tovarni, iz katere smo sedaj izprti. Toda najbrže bomo radi pričeli delati, ker bomo imeli do tistega časa vse žepe prazne. Seveda da privatni podjetniki to dobro vedo in radi tega tako delajo. Najprej izstradajo delavce in potem pa pokličejo na delo. Nekaterim je vseeno, koliko zaslužijo, samo da imajo delo, saj nimajo navade, da bi vprašali za plačo.

Tukajšnja slovenska naselbina je bolj majhna; živi okrog 40 slovenskih družin in nekaj samev. Imamo dva popdorna društva in sicer št. 262 SNPJ in št. 102 SDPZ ter slovensko godbo na pihala. Ta godba se je ustanovila pred šestimi meseci, ter dobro napreduje. Ta godba priredi svoje veselice 31. maja. Tem potom opozorjam že sedaj vse rojake v tej naselbini kakor tudi v bližnjih naselbinah na to veselico.

V tej naselbini se deluje že dalj časa za zgradbo slovenskega doma. Dosedaj smo že toliko napredovali, da smo dobili oblastveno dovoljenje ali takozvani "charter". To društvo ima 25. maja svojo sejo. Pozivljem vse zavedne Slovence, da se udeležijo te seje v polnem številu, ter da pristopite k temu društvu. Seja se prične ob dveh popoldne. Na tej seji se bo tudi razpravljalo, da se priklopi slovenska godba temu društvu. Radi tega je zelo tustno, da se udeležijo te seje vsak rojak iz te naselbine. Dosedaj smo kupili potrebno zemljišče, na katerem je majhno poslopje, katero sedaj služi za društveno zborovanje ter za vaje slovenske godbe. Kakor hitro se pa prijavi dovolj delničarjev pričeli bomo z zgradbo novega poslopja, katero bo odgovarjalo vsem zahtevam.

Vreme je bolj kisto in mrzlo in radi tega moramo samo sedeti pri peči ter se pogovarjati o marsikaj. Nekateri so že pričeli obdelovati svoje vrtove. Toda nagaja jim vedno dež.

Nekaj se tudi pripravljajo za "ohcet". Kolikor se čuje namerava se vpreči v zakonski jarem rojak Fr. Stembal z tukaj rojeno slovensko evetko Annie Žagar. Obema moje čestitke že vnaprej.

Anton Valentinčič.

Chicago, Ill. — V zadnjem času so se pričeli pojavljati med ameriški Slovenci v političnem gibanju čudni elementi, kateri nimajo nobene razsodnosti in ne treznih misli. To se je pričelo pojavljati še celo med posameznimi sodrugi J. S. Z. Takozvani ultraradikalci, boljševiki, ekstremisti in vrag si ga vidi kaj se vse in propagatorji svojih strasti (ne znaajo), prepripani z neke vrste fanatizmom (ne socializmom), hočejo na vsak način prekrčiti

vsjo teorijo, sociologijo in poskušajo ignorirati vsa ostala politična gibanja na socialistični podlagi. Poslužujejo se vsake še tako absurde in lepo doneče fraze, katere služijo njih populariteti. Seveda to je docela naravno, da so se že odnekaj posluževali nekaj sličnega razni individuiji v svojih bojih. Torej to ni taka napaka, da bi se ne mogla odpustiti.

Toda pri vsem tem je vsenekaj drugega, kar se mora obsojati, namreč krivica, ki jo povzročajo razni demagogi z njih piškavo socialno vedo med narodom v Ameriki. S svojo neumno taktiko delajo isto, kot da bi gradili veliko poslopje na nepravno podlago, katero se mora zrušiti ob prvem večjem viharju.

Razne fraze, se poslužujejo taki prenapetneži, da je družabni red v Ameriki zrel za preobrat, da se masa revolucionarna, da se lahko preizvede maksimalni program, t. j. so naravnost fantasično slepilo za gotove provokatorje, ki ne vedo kaj čvekajo. S tem svojim delovanjem in demagoštvom pripeljeji marsikoga v nesreči, s tem si ustvarjajo zle posledice. Vse to ne koristi nikomur, pač pa škoduje splošnemu delavstvu.

Človek, ki trezno misli in preudari celo situacijo, takoj lahko napravi zaključek, da je neumno misliti na kaj takega, kar že nekateri proukujejo. Ali še moramo mogoče zahtevati na Gompersa? Na razupite I. W. W. Ali na S. L. P.? Ne pri tem je potreba poprej dobre organizacije s pravo podlago.

Seveda se marsikateri vprašujejo, ja zakaj je bilo pa Evropi mogoče. Da, rojaki situacija je bila pa vsa drugačna kot je pa v Ameriki. V Evropi je ljudstvo izprevidelo, kam da pridejo, ako ostanejo razmere še nadalje take kot so. Prisilil jih je glad in beda. Radi neznoznega trpljenja so se odprle oči evropskim narodom, da sedaj vedno glasneje zahtevajo svoje pravice.

Ali v Ameriki je pa vsa druga situacija, katero bi morali vsi poznati in z njo bi morali računati tudi vsi največji ali superprenapeteži. Dokler se bo pustila ta masa izrabljati od raznih hipokritov in njihovih sladkih obljub in dokler bo buržoazija nadvladala splošno ljudstvo takorekter z mazineem, je naravnost blazno računati na kak socialen preobrat. S tem na mislim reči, da je proletarijat zadovoljen. Nikakor ne, ampak nezadovoljstvo se širi od dne do dne. Toda ni treba misliti, da vladajo iste razmere, kot v Evropi. Kajti dokler bo imela masa vsaj deloma poln želodec, so privatni podjetniki brez skrbi. Sicer pa sami dobro vedo, kako je potreba ravnati z delavstvom, da se ubranijo večjim neprivilkam. Tu in tam vržejo nekaj drobtin delavcem, da s tem potolažijo razburjene duhove.

Kako dolgo bo to trajalo, se ne ve. Ali ve se pa, da je edini pripomoček k temu znanje socializma. Ko bo delavstvo dobro organizirano na pravi socialistični podlagi, tedaj šele je treba pričakovati na preobrat, prej pa ne. Dokler bodo pa samo nekateri prenapeteži in kričači ter demagogi razkričevali svoje neumne fraze, pa ni treba misliti, da se kaj dogne. Ko bo masa prepojena s socialističnim duhom, se ne bo zadovoljila samo z miloščinami, ampak zahtevala bo svoje pravice. Kar na žalost niti najmanj ne misli, nego obratno, kar nam kažejo volitve. Ravno pri volitvah pokažejo in javno izrečejo, da so zadovoljni z današnjim sistemom, kateri jih biča.

Radi tega bi razni frazarji mnogo več koristili človeški družbi ako bi smotreno in pametno širili organizacijo med delavstvom mesto da bi s svojimi neumnimi frazami razburjali duhove. Ali morda mislijo, da bodo doslegli zmago na volilni dan z revolucionarnim vpitjem, ali morda mislijo, da se socializem rodi v človeški duši z hipnotiziranjem radikalna? Utopija.

Socializem je znanje, katerega se človek nauči z študijem dobrih socialističnih knjig in časopisov ter člankov poznavalcev socializma. Socializem ni nikaka materialna stvar, katero bi se moglo prijeti z roko ali pa kupiti na trgu. Le kdor pridno zasleduje socialistično gibanje ter čita razprave o socializmu, čita časnik, kateri pišejo ter razprav-

lajo o tem, prične izpoznovati kaj je socializem in kaj so razne neumne fraze in druge struje, o katerih je sedaj toliko vpitja in kričanja.

Dolžnost nas vseh je, da smo zelo previdni z ozirom na sedanji položaj, da ne znidemo s tira. Vladajmo sami sebe in ne pustimo sami sebe osvojiti momentalnemu izbruhom radikalne struje. Delajmo trezno in smotreno ter idimo po začetni poti ne oziraje se ne na desno ne na levo. Ne delajmo pregreškov, kot jih delajo nekateri prenapeteži, kateri drve v svojo lastno pogodbo. Razširjajmo socialistično literaturo in pridobivajmo novih strahov za J. S. Z. Le, ako to stimo, stardimo svojo dolžnost.

M. Aučin.

Ambridge, Pa. — V tukajšnji naselbini je umrl rojak in član društva "Naš dom", št. 33. S. X. P. J. Mike Rajkovič. Pokojnik je pristopil v to društvo 29. oktobra leta 1916 v starosti 29 let. Umrl je pa 29. aprila t. l. Bodi mu lahka zemlja.

Frank Zorman, poročevalec.

NAZADNJI SE ZDRUŽUJEJO PROTI 8-URNEMU DELAVNIKU.

Toledo, O. — Toledski komercialni klub, "Trgovsko in podjetniško društvo" in šestnajst bank je podalo izjavo, da se strinjajo s tvrdkami, ki so izprele svoje delavce, ki zahtevajo osesurni delavnik. Ta izjava solidarnosti, ki so jo podali podjetniki in bankirji, dokazuje jasno kot beli dan, da je povzročitelj nepokoja v industriji iskati med privatnimi podjetniki in bankirji. Ta resnica je ljudem, ki opazujejo razmere v industriji, že zdavnej znana, kajti preje se bo malka odvadila loviti miši, kot da podjetniki proste volje le malo popuste od svojih predprijav. Podjetniki, ki priznajo delavcem drage volje pravico do organizacije, so izjeme, ki potrjujejo pravilo.

Dozdaj je v Toledo izprti že šestnajst tisoč delavcev, ker bešejo podjetniki, da morajo delavci garati toliko ur na dan, kot jih ukazujejo.

NOV ŠKANDAL.

New York, N. Y. — Na svitlo je prišel nov škandal, ko so bile pred sodnika Handa privedene tri osebe, katerim obtožnica očita, da so hotele vlado oslepiti za tri milijone dolarjev.

Obtoženci so: Arthur P. Meyers, civilni uslužbenec v vojnem departmentu, njegov brat Joseph P. Meyers in neki Michael A. Kieley. Brata Meyers sta hotela priznati krivico, da bi bila oproščena, ali da prejmeta nizko kazen. Sodnik Hand je odklonil njuno ponudbo.

Po obtožbi so bili zagovorniki dogovorjeni, da dobe informacije o blagu, ki ga ponudi vojni departmentu napredaj. Nato podtaknejo malo višjo pomdbo, kot so jo predložili drugi kupci.

Zarotniki so iskali zaveznike ali sozarotnike, ki imajo denar, da bi finančno podpirali sleparsko podjetje. Mislili so, da je vsakdo nepošten. Toda opekli so se, ker jih je nekdo ovadil.

OMEJITVE ZA IZVOZ SREBRA ODPRAVLJENE.

New York, N. Y. — Zvezni rezervni odbor je odpravil vse omejitve za izvoz srebra, ki so stopile v veljavo lani v avgustu. Odpravljena je tudi maksimalna cena. Srebro se je takoj podražilo pri uci za eno četrtinko centa.

DELAVSKI MINISTER UPA IZRAVNATI STAVKO.

Toronto, Can. — V mesto je prišel Gideon Robertson, delavski minister, da konferira z odborom, ki zastopa delavce in podjetnike. Prvi so zastavali delave in klavineh in v kovinski industriji.

Delavski minister upa, da doseže sporazum med delavci in podjetniki in da se obe stranki zedinita na kompromisni predlog. Delavci zahtevajo skrajšanje delavnega časa in povišanje meze, s skrajšanjem delavnega časa upajo delavci znižati številni brezposelnih delavcev, s povišanjem plače pa saj malo ublažiti posledice druginje.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Spor med "Slovensko narodno vlado" in srbsko vlado. — Kakor se poroča iz Ljubljane je nastal resen spor med "Slovensko narodno vlado" in srbsko kraljevo vlado.

Napravit hočejo umetno sovrastvo med Slovenci in Hrvatmi. — Kakor se poroča iz Zagreba, hočejo nekateri političarji zanesiti esoglasje med Slovence in Hrvate.

Dogodki v Zalogu pri Ljubljani. — Ljubljanski Slovence poroča od dne 13. aprila t. l., da je mirovna konferenca sklenila poslati medzavezniško komisijo v Ljubljano, da preišče dogodka, kateri so se dogodili v Zalogu v Ljubljani.

Dispozicija nemških kolonij je delo imperializma, ki se hoče nasiliti z vojnim plenom.

Uzjava socialistov zaključuje: "Mir, ki ga delajo v Parizu, ni naš mir in proletarijat v zavezniških in nevtalnih državah odklanja vse odgovornosti za njega posledice."

Curih, 14. maja. — Mednarodna ženska konferenca, ki se vrši v tem mestu, je soglasno sprejela resolucijo, ki obsaja mirovno pogodbo.

Atentat na Paderewskega. London, 14. maja. — Iz Varšave poročajo, da sta zadnja nedeljo neznanca napadla ministrskega predsednika Paderewskega, ko ga je množica Poljakov sprejela na kolodvoru ob povratku iz Pariza.

Kitajci groze svojim delegatom z nasiljem, ako podpisajo. Pariz, 14. maja. — Kitajski delegat v Parizu so prešli iz Ljubljane v Parizo, v katerih se jim grozi, da jih ne čaka nič dobrega ob povratku, ako podpisajo mirovno pogodbo.

Depesha iz Tsinan-Fuja, katero so poslali zastopniki 35.000 državljanov iz Šantunga, se glasi: "Ljudstvo v Šantungu nikdar ne sprejme pogojev, ki nas izročajo v sužnost Japonske. Japonska se ne zineni za ljudske Japonke in je bila in ostane tlačiteljska slabotnejših narodov."

Proticenzura v Jugoslaviji. — Sarajevska "Pravda" glasilo jugoslovanske muslimanske organizacije pozivlja državno vlado, da naj odpravi cenzuro, katere je še ostanek avstrijske vlade.

LETALO V SLUŽBI PROTI GOZDNIM POŽAROM. Washington, D. C. — S prvim junijem prično letala patrolirati nad šumami blizu Riverside, Cal.

ENTENTNI SOCIALISTI OBSODILI MIROVNI PAKT

Imperializem se vlada na svetu. Pariz, 14. maja. — Odbor socialistične Internacionalne, ki je bil izvoljen na mednarodnem kongresu v Bernu, da prouči pakt lige narodov in mirovno pogodbo, je večer objavil poročilo, v katerem ostro obsoja oba pakta in mirovne konferencie.

Poročilo so podpisali sledeči svetoznani socialisti: Hjalmar Branting iz Švedske, Camille Huysmans iz Belgije, Arthur Henderson, J. Ramsay MacDonald in G. H. Stuart Bunting iz Anglije ter Pierre Renaudel in Jean Longuet iz Francije.

Velika napaka je — se glasi izjava — ker ni Nemčija vključena v ligo narodov. Ta krivica se mora takoj popraviti, ako hočemo, da bo liga rek sredstvo za prepreženje nove vojne.

Odbor kritizira mirovno pogodbo, ki nalaga Nemčiji razohorožitev armade, toda ne omejuje armade in mornarice v drugih državah. Ustanovitev poljskih mej je krivična in razcep Nemčije v dva dela ustvarja pogoje za novo vojno.

Glede na Saarsko dolino je odbor mnenja, da je Nemčija opravljena zalagati Franciji in Belgiji s premogom in s tem popraviti škodo, ki jo je povzročila z opustošenjem premogokopov v Belgiji in severni Franciji, toda podelitev uprave v Saaru ligi narodov daje sum, da se za tem skrivajo aneksistični nameni.

Dispozicija nemških kolonij je delo imperializma, ki se hoče nasiliti z vojnim plenom. Izjava socialistov zaključuje: "Mir, ki ga delajo v Parizu, ni naš mir in proletarijat v zavezniških in nevtalnih državah odklanja vse odgovornosti za njega posledice."

Curih, 14. maja. — Mednarodna ženska konferenca, ki se vrši v tem mestu, je soglasno sprejela resolucijo, ki obsaja mirovno pogodbo.

Atentat na Paderewskega. London, 14. maja. — Iz Varšave poročajo, da sta zadnja nedeljo neznanca napadla ministrskega predsednika Paderewskega, ko ga je množica Poljakov sprejela na kolodvoru ob povratku iz Pariza.

Kitajci groze svojim delegatom z nasiljem, ako podpisajo. Pariz, 14. maja. — Kitajski delegat v Parizu so prešli iz Ljubljane v Parizo, v katerih se jim grozi, da jih ne čaka nič dobrega ob povratku, ako podpisajo mirovno pogodbo.

Depesha iz Tsinan-Fuja, katero so poslali zastopniki 35.000 državljanov iz Šantunga, se glasi: "Ljudstvo v Šantungu nikdar ne sprejme pogojev, ki nas izročajo v sužnost Japonske. Japonska se ne zineni za ljudske Japonke in je bila in ostane tlačiteljska slabotnejših narodov."

Proticenzura v Jugoslaviji. — Sarajevska "Pravda" glasilo jugoslovanske muslimanske organizacije pozivlja državno vlado, da naj odpravi cenzuro, katere je še ostanek avstrijske vlade.

LETALO V SLUŽBI PROTI GOZDNIM POŽAROM. Washington, D. C. — S prvim junijem prično letala patrolirati nad šumami blizu Riverside, Cal.

NEMCI PREDLAGAJO SPREMEMBE V PAKTU.

(Nadaljevanje s 1. strani.) ne sme nikdar biti podlaga bodočim zakonam.

Svet se je zbudil iz neke iluzije; narodi so v tej dobi, ki je tako rečna na idejah, zopet izgubili eno vero. Katero ime je bilo izgovorjena z večjem zaupanjem iz tisočih ust na krvavih bojščih, v strelnih jarkih, v osirotelih družinah, iz ust podjarjaljenih in potlačjenih, kakor ravno hme Wilson? — Danes se pa slika tega mironosa nahaja poleg naših ječarjev. Po vsem Berlinu vidimo sliko naših vjetih bratov v tujini, kako gledajo proti nam iz za železnega omrežja. Ta slika je danes slika vse bodoče Nemčije. Šestdeset milijonov oseb za omrežjem in bodočimi žicami — 60 milijonov človeških bitij pri težkem delu na svoji zemlji, iz katere je sovražnik naredil velikansko ječaro. Ako Nemčija sprejme tak mir, tedaj ne sme več imenovati ničesar na svojih tleh, da je njeno. Scheidemann je tudi rekel, da ni dovolj, da hoče ententa za sužnjiti ves sedanji nemški narod, temveč je pripravila jarem tudi za nemške otroke in otrok otroke.

Dunaj, 14. maja. — Načelnik kabineta Nemške Avstrije Karl Reither je dejal pred odhodom v Versailles: "Kot premagana država ne smemo gojiti velikih upov, toda storil bom, kar bom mogel." Množica je pa vpila, ko je potegnil vlak z delegati s kolodvora: "Mi smo odločni Nemci in ostanemo Nemci. Zahtevamo združenje z nemško republiko."

Politični krogi v Nemški Avstriji so zelo razburjeni vsled tridih pogojev napram Nemčiji. Dunajski listi pišejo, da je Wilson prelomil besedo in pozivajo Nemce, da apelirajo na ameriško ljudstvo preko Wilsona. "Neue Freie Presse" piše: "Amerika je dala besedo kot svoboda narod, ki ni še nikdar prelomila dane besede. Mirovna pogodba pa ne bazira na Wilsonovih štirinajstih točkah. Wilson ima lepo navado, da nagovori ljudstvo tujih držav zav preko dotične vlade — Nemci naj ga poslušajo in nagovore ameriško ljudstvo, čigar čast je v nevarnosti."

OGRSKI SOVJET POSTAJA MOČNEJŠI.

(Nadaljevanje s 1. strani.) di proti majhni plači. To je storil kljub temu, da so komunisti zapolnili vsa njegova obširna posestva.

(Sprva so poročali z Dunaja in Kodanja, da je bil Karolyi umoren, drugi, da je zaprt in tretji, da je pobegnil v Švico).

PAMETEN PODJETNIK.

Birmingham, Ala. — A. W. Bush, tajnik neke podjetniške družbe, ki se peča z izdelovanjem čevljev, in ima svojo tovarno v Milwaukee, je izjavil, da je njegova tvrdka v tem mesecu uvedla 44 ur dela v tednu in da jih zniža na 42 ur. Pripovedoval je, da je tvrdka dosegla boljše uspehe, ko je uvedla 48 ur dela v tednu, kot druge tvrdke, pri katerih so delavci delali po deset in devet ur na dan. Povdaril je, da se njegova tvrdka ne povrne nikdar več v predvojne čase.

ROPARSKI UMOR.

Telluride, Colo. — Zunaj mesta so našli 38-letnega Frank A. Carlsona, rudniškega posestnika, ustreljenega od zadaj v glavo. Policija sodi, da je bil izvršen roparski umor. Carlson je imel navado, da je imel pri sebi vedno večjo svojo denarja. Nekateri trdijo, da je imel pri sebi dva tisoča dolarjev. Imel je dragoceno uro in diamantno iglo. Pri njem niso našli denarja in drugih vrednosti.

VAŽNO SVARILLO.

New York, N. Y. — Dr. George W. Kirchwey, predsednik zvezne službe za posredovanje dela, je naznanil, da je nad tri tisoč vojakov brez dela, ki so marširali v paradni 77. diviziji. Dejal je, da bodo ti vojniki ostali še nadalje brez dela, dokler newyorški podjetniki ne store več zanje, kot da samo nahajajo z zastavicami. Podarjal je podjetnike, da naj res ne kaj store za brezposelne, da se jih številno skrči.

SLAB IZGOVOR.

Jefferson City, Mo. — Družba, ki lastuje St. Louis & Hannibal železnico, je vložila prošnjo, da se ji dovolj razdreti železnice in prodati ves material. Družba izjavlja, da ne more izhajati, ker je vlada povisala mezdo železniškim uslužbenecem.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Maja 30-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S potrim srecem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da mi je po nadstirletni mučni bolezn (na ledviah) zavedno zaspala soproga oziroma mati ga.

JULIJA PAVLOVIČ

dne 5. maja 1919. Pokojna Julija je bila rojena leta 1889 v Brežicah na Štajerskem, v Ameriki je bila 14 let. Poročena sva bila 7 let in 8 mesecev bila mi je vedno zvesta in skrbna družica ter ljubica mati svojega sinka, vedno dobrodružna in mirnega značaja in zavedna hči slovenske matere.

V Ameriki zapuščam mene žalujočega soproga in sinka Frankyja, ki je v starosti 6 let, nadalje očeta in dve sestri, v stari domovini pa mater, dve sestri in enega brata.

Sprejmite najtoplejšo zahvalo vsi tisti, ki ste mi stali na strani za časa njene bolezni, s pomočjo in tožbo tukaj v Johnstown in rojakom v Forest City-ju za časa mojega ondotnega bivanja, vedno mi bodete v spominu za Vašo storgeno mi dobroto. Posebno se zahvalim Mr. in Mrs. Novak, katere sta mi bila vedno na strani za časa njene bolezni in smrti, enako zahvalo mojemu bratu ter njegovi soprogi ter sestri Mariji in soprogi ter ostalim sorodnikom. Srčna hvala peveem od slovenskih peskih zborov Bleda in Jugoslavije, ki ste mi zapeli v sre segaajoče žalostinke ob njenem odru na dom in ob odprtem grobu na pokopališču. Prav lepo se zahvalim Mr. Vidrihu za nagrobni govor. Prisrčna hvala družini Novakovi, Vidrihovi, Gabrenjevi, bratu, sestram in Hincliam and Haim Co. ter vsem ostalim, za krasne venice svežih cvetljic, katere ste položili ob njenem odru prebлага pokojnice — v zadnji spomin.

Hvala vsem tistim, ki so se udeležili spreveda ter jo spremlili do njenega groba. Vaša številna udeležba mi je priča da imam nebroj zvestih prijateljev, ki tako blagodejno uplija na potrto srce v času tuje in žalosti.

Pokojno Julijo smo pokopali na mestno pokopališče Grandview Cemetery dne 7. maja v Johnstownu, Pa.

Vsem sorodnikom in znancem jo priporočam v blag spomin. Teh draga soproga in mati pa želimo počivaj mirno v hladni svobodni ameriški zemlji!

Zalajoči ostali: Frank Pavlovič, soproga Frank H. Pavlovič, sin, Ivan Ravnik, oče, Amalija in Marija, sestri, Johnstown, Pa., dne 9. maja 1919.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922. Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODSEK. PREDSEDNIK: Vilmos Csanjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PODPREDSEDNIK: Anton Hrab, Box 140, Cannonsburg, Pa. TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. SLAGAJNIK: Anton J. Terlevac, Box 1, Clear, Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Golina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vi lahko pošljete dear v vaio staro domovino, kakor preje. Uprašajte za ene in druge podrobnosti pri John Nemeth State Bank 1597 Second Ave., New York, Cor. 83rd St.

RAD BI IZVEDEL. za naslov od bratov moje soproge FRANKA SUŠANJ in PETER SUŠANJ, doma sta iz Dolni Ručavac. Cenjene rojake uljudno prosim, ako kdo ve za njih na slove naj mi to naznani, če pa bosta sama čitala ta oglas, naj mi pišeta na moj naslov: Frank Kin kela, 1721 E. 30th Street, Lorain, Ohio.

RAD BI IZVEDEL. za svojo ženo Ano Babič, katere mi je pobegnila še dne 30. aprila. Predno sem odšel na delo v jutro bila je še doma in ko sem se pa vrnil iz dela domov, ni bilo več nobenega sledu po njej. Pustila mi je enega otroka. Pobrala mi je ves moj prisluženi denar in tudi Liberty Loan Bonde v znesku za \$200.00. Ona je srednje postave, malo pegasta po obrazu, seboj ima deteta hčerko 10 mesecev staro z imenom Kristina. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve, kje se nahaja, da mi naznanijo njen sednji naslov za kar bom vsakem zelo hvaležen. Moj naslov je: John Babič, P. O. box 295, De Pus, Ill. (May 14-15-16-17)

FARMA NAPRODAJ. Preda se 40 akrov farma s dobrimi poslopi in blizu meta. \$600 je treba plačati takoj in ostalo \$1,300 pa na lahke obroke. Za vse podrobnosti zglasite se pri: HERMAN THIEFENTHALER, 308 Matthews Building, vogal 3. cesta in Grand Avenue, Milwaukee, Wis.

NAROČNIKOM V POJASNILO. Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo do njih nobene odgovornosti. Vsek kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravništvo liste

POZOR KROJAČI! Delo dobila dva izurejena krojača, ki znata delati suknje, hlače in telovnice ali pa samo po eno o teh del. Delo jamčim stalno, plača po dogovoru. Pišite ali pa pridite takoj osebno na naslov: J. A. Ambrožič, 418 Pierce Street, Eveleth, Minn.

NAPREDEK. "Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njimi idejami, poširaj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vkanjenje potrebne po smerni sami. ANTON ZORNIK, Herminia, Pa.

PRIHODNJI PARNIKI ZA V EVROPO. Maja 24 — Rochambou v Havre \$63.00 Maja 26 — Naardam v Havre \$95.00 (2. cabin) Za vožnje listke pišite ali se oglašite pri: EMIL KISS BANKIR 133 Second Ave., New York, N. Y. Menjalnica denarja in pošiljanje denarja v Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo in Srbijo.

V spomladanski noči.

Janko N. Rogelj.

Tam v dolini, kjer se vije srebrnobliskavi potok, so zadremale zadnje siromašne kočice ter se pokirale med cvetoče in zabrstele jablane, bruske in cvetja polne češnje. Mala cerkvice, ki se je vzdignila nad hišami in kočicami, še o nje se ponižala in razprla svoje materske perutni, kakor kolja nad svojimi piščanci. Lajanje psov je izostalo to noč, vlegli so se v nasteljo, da praznuje to hito in milobo prve lepe in čarodejne spomladanske noči. Niti nočni skovir se ni oglašil, kakor da mu je že zadosti njegovega skovikanja in mrtvaških opominov. In selški bolniki so prvo noč v nastopli spomladni izgubili tisto veliko in usiljivo slutnjo o bližajoči se smrti. Vse je spalo in počivalo, nočna tišina je pregnila pajčolan po cvetočih jablanah, dišečem cvetju starih bruskih in po majčkenem in mrgolečem cvetju belih češnjeplj.

Luna, zvezde in zvezdice so pričele svoj ponočni govor. Še Veliki voz je naslonil svoje kolo ob vrhuner Zaloške gore, da se je mogla zvezda Severnica pogovoriti s svojim soedom. Pritrjevale so te zvezdice, da se je kar videlo njih migljanje in pomižovanje. Luna pa jih je poslušala in čuvala pred meteorji drugih svetov, kakor njih skrbna in stara mati.

Ozračje je bilo čisto, polno srebrne svetlobe, v katero se je vlezel spomladanski duh, spomladansko življenje in vrvenje. Nepopisna in tajna sila je kraljevala v njem. Zemlja je čutila to silo, drevesa so se ji pokorila, živali so se veselile in celo potok, ki je hitel skozi celo zimo, da prihiči v južne in gorke kraje, je zaostal v tem spomladanskem času, da se navžije nove in skrivnostne spomladanske sile, novega življenja.

Celo selo se je zazibalo v hlad in duhteč spomladanski sen. V tem veličnem in neskočno lepem miru je klavido udarilo oh zvon, ki je visel v začrneli in nizkem zvoniku. Dvanajstkrat je udarilo. Počasni in veličastno je tolklo to klavido, kakor da boče vplesti v to vsemirsko nočno tiho harmonično odmeve selškega zvona.

Nočni zefir je božal duhteče cvetove zarudelih jablan, pobeljenih češnjeplj in v rtu smehljajočih se breskev. V razpoklih pokkih so se stiskali zabrsteli lističi, kopajoči se v nasladi sočne ambrozije, katera je silila iz tal, pod drevesno kožo, po šibkih mladikah, naravnost v usta teh porojnih lističev. Pričelo se je nočno in prijetno šepetanje o davnih in davnih sanjah, o sanjah izza onih časov, ko se je pričelo prvo življenje, o časih, ko sta se poljubili prvi dve obstoječi življenji.

V teh poznih nočnih urah se je vzbudilo na tisoče zabrstelih življenj, da prisostvuje krasoti tajstvenih šepetanj, da si oživi spomine na minule dni, in pogleda v življenja mnogih in mnogih, ki so dali življenje njim, da ga uživajo in da se veselo kot otroci narave. — In zganilo se je vse življenje, malo in veliko, staro in mlado. Sanje starih življenj so se zadostile s pokojem, toda sanje začelih in pogonih življenj, te niso mirovale. Sanje mladih so lepe, veselo in radostne, te sanje so življenje njihovega življenja, in ni drugega.

Kdor tega še ni čutil, ta še ni živel, in ta ne ve, kaj je življenje. Rezek pomladanski duh, pomešan z vonjem cvetočih dreves, z dihanjem prvih cvetlic in harmonično vezan s petjem pomladanskega kosa, to je nekaj več kot prijazen spomladanski solnce s svojim prvim ozonom in prvimi posevčnimi žarki, da, to je najslajši med našega življenja, ko pljuca vsrkava jo sladkost življenja v opojni in jantasti zaželjene in pričakujoče pomladi.

To je čutil tudi vsaki pastir. Si tarje Jurček. Preobračal se je na posteljo, da se je v nedejo, pokril svojo glavo z debelim kozem, to da ni mogel zaspati. Slišal je bitje polnoči, slišal je zdihavanje ležeče živine in smučanje psa, ki je spal v njegovi bližini.

Luna je sijala skozi omreženo in odprto lino ter gledala naravnost v njegov obraz. Mala sapica se je pripodila skozi omrežje, naravnost pod njegov nos. In kakšna sapica je bila to? — Vselej je bil njegov vsrkajoči vdih dolg in prijeten, da niti oči ni zaprl. Spal bi rad, toda spati ni mogel, čeravno bi rad.

Potegnil se je iz postelje do omrežene lina in pogledal v nočno tišino. Daleč ni videl. Pred lino se je razvezala bela, z rdečimi lisami potresena jablana, v svojem prvem zelenju. Opojni vonj mu je bil s silo udaril v nos in pljuca, da se je prijel za razgaljene prsi. Na prsih, pod pritiskajočo in raskavo roko, je začutil tako nepopisno in prijetno toploto, da je še z večjo silo pritiskal na prsa, kakor da hoče pridržati to nepojasnjeno in veliko silo le v svojih prsih. Lica so mu oživila, topla so postala, tako prijetna, da se je sedaj z obema rokama prijel za lico ter se stegnil po postelji. Upri se je v komolec, razbacal odejo in gledal v jasno mesečino pomladne noči.

Globoko je dihal: nasitila so se njegova pljuca nevidne pomladanske sile, opojnega vonja in nepoznane, toda zaoknite skrivnosti. Nasiljevil je bil do skrajnega roba njihovih želj. V prsih je oživilo nekaj, kaj, sam ni vedel. Toda živel je, in to je že opazil ubogi pastirček. Močan in vesel je bil, da bi rad zavriskal, toda bal se je gospodarja. Toda mirovati le ni mogel... Skočil je z ležišča na razmršeno slamo, ter se valjal od samega veselja. Medtem pa se je na tistem smejal sam sebi, kakor da hoče povečati svoje veselje in praznovanje te velike in pričakovane spomladi, o kateri mu je pravila njegova mati na smrtni postelji. Rekla mu je: "Jurček, ko boš ti vzrastel, takrat boš močan, takrat boš vesel in poln življenja, tak boš kakor razvezetajoča jablana med zelenimi in cvetočimi breskvami. Veš, Jurček, takrat bo spomlad, in takrat boš ti srečan življenje, ki se ti bo nasmejalo v obraz... Vse bo veselo okoli tebe, nad teboj in pod teboj. Takrat boš tudi ti mlad in radosten, ko bodo zacvetela naša polja, naši vrtni in tvoja mladostna lica. Ne zataji te mlade ljubezni, navžije se te skrivnostne sile in srečen boš prikratkot, kot sem bila jaz... Prvikrat sem poljubila tvojega očeta med vonjem dišečih spomladanskih cvetov, in bila sem tako srečna, da z veseljem umiram zaradi te sreče..."

Jurček se je nasmejaj kajti zadelo se mu je, da ga gleda v obraz njegova mati, pred katero pa stoji prerokovana spomlad, prinašajoča mu življenje... Smejale se je še nadalje, toda tiho se je smejal, da ne bi zbudil hlapca, ki je spal v njegovi bližini.

In spomnil se je zopet vseh materinih besed. — Kaj je rekla; da naj ne pozabim... o, da naj ne zatajim te mlade ljubezni...

Jurček pa je mislil... Komu naj povem, da sem videl življenje? — Hlapcu, da se bo smejal? Gospodarju, da me odžene od hiše? — Nobenemu ne povem... O, že vem! — ... ona ima tako prisrčne in majhne oči. Vedno se mi smeje in rada me ima. Polajnarjevi Maruški bom povedal jutri zjutraj, ko bova pasla krave v Dolgih njivah.

Zopet je čutil mladi Jurček mrgolenje in valovanje v prsih, zopet je videl cvetoča jablana, čutil razgreta lica in opojno nasitjenost. Srebrna luna pa ga je vprašala: "Jurček, zakaj ji ne bi povedal takoj...?"

Bosonog, z eno hlačno privržano, srcaje izza hlač in štulastim klobukom iz jarovice, je stopal Jurček med drevesi, po rosnih travah, skakavski čez plotove in grabna, do okna, kjer je spala njegova prijateljica — Polajnarjeva Maruša.

KONCESIJA ZA EN DAN BO STALA \$305.

Columbus, O. — Razne politične homatije pomnožuje še izjava državnega prokuratorja, ki je odločil, da so saluni lahko odprti dne 26. maja, to je dan pred uveljavljenjem prohibicije. Koncesija za salune poteče dne 24. maja. Pravijo, da se lahko dobi koncesija za ta dan, toda stala bo \$305. Okoli pet sto salunarjev v državi bo baje imelo svoje salune odprte na dan pred prohibicijo.

Državni prokurator dalje meni, da niso bile sprejete postavbe, s katerimi bi bilo mogoče uveljaviti prohibicijo. Napredni elementi govore, da bodo postavbe precej široke, čeprav bodo sprejeli nove.

Obe stari stranki, ki kontrolirata legislaturo, se pripravata radi davčnega programa, iz tega sledi zanessljivo, da bo sklicana legislatura k izrednemu zasedanju zadnje dni v maju.

Governer se pritožuje, da bodo davki visoki. Občutili jih bodo najbolj hišni posestniki, ki jih bodo skušali zopet odvaliti na stranke. Po zakonu za gradnjo in popravljanje cest bodo morali ljudje v enem letu plačati šest in petdeset milijonov dolarjev. Po governerjevem mnenju je ta vsota previsoka in lahko vodi do porate in korupcije. Governer je za grozil, da vetira predlogo. Kljub temu je legislatura sprejela popravljen Foutovo predlogo, dodala ji je originalno določbo za pobiranje cestnega davka, ki bo služil za popravljanje državnih cest. V političnih krogih govore, da bo predloga sprejeta kljub governerjevemu vetu, če bo le mogoče dobiti potrebne glasove.

Govorili so tudi, da se je razun poslanec, katera je poslal Hmelnicki v Varšavo s pismom in naznanilo, da glasuje za Kazimira, skrivalo se med tolpami plemstva v mestu vse polno preoblečenih kozakških starešin, katerih nihče ni mogel spoznati, ker se po ničemer, — niti po jeziku, — niso razlikovali od drugega plemstva, zlasti iz ukrajinskih pokrajin. Nekateri, kakor so rekli, so prišli samo radi radovednosti, da bi si ogledali volitve in Varšavo; drugi, da bi čuli, kaj se govori o bodoči vojski, koliko vojske namerava ljudovlada postaviti na bojno polje, od kod dobi za to potrebne novce. Mogoče, da je bila resnica, ker je bilo med zaporoškimi veljaki dokaj pokozakšnih plemičev, ki so lomili za silo tudi v tistišino, da jih ni bilo mogoče spoznati. Treba je omeniti, da se na daljnih starih sploh ni razvezala latinščina, in knezi, na primer Kurčeviči, je niso znali bolj, nego Bohun in drugi atamani.

Toda podobne govore, razširjajoč se po mestu in po volilnem polju skupno z novicami o uspehih Hmelnickega in o kozakško-tatarskih prednjih četah, ki so že drle k Visli, napolnjevale so človeška srea z nemirni in grozo ter povzročale večkrat krvave prepire. Dovolj je bilo, da so med zbranim plemstvom odločili koga, da je preoblečen Zaporozec, in takoj so ga razsekali na kosce. Na tak način so morili tudi nedolžne ljudi, in posvetovanje se je krušilo, ker zborovalci niso dosti pazili na treznost. Začasna vlada, postavljena po kraljevi smrti, ni vedela, kaj naj počne, kako naj prepreči neprestane prepire, v katerih so se klestili večinoma radi samih neumnosti. Toda tudi če so resnobne ljudi, ki so ljubili mir in slovo, hoteli ti prepri, poboji in pijančevanje, so nasprotno vrtoglavci, kvartavei in pohajkovalci čutili, da je tu nastopilo za nje pravo življenje in so še tem predrzneje doprinali različne persekucije.

Ni treba omenjati, da glavni načelnik vseh teh je bil gospod Zagloba; vodstvo mu je pridobila njegova viteška slava in večna čerja, radi katera je mogel piti, kolikor mu je bilo ljubo, ter njegov jezik, tako gibčen, da se nihče ni mogel kosati z njim. Zaupljiv v samega sebe je bil včasih klavern in pobit in takrat je sedel v čumnatu v šoturu; če je pa prišel na dan, bil je kaj slabe volje, močno nagnjen k preprirom in pobojem. Zgodilo se je enkrat, da je v taki slabi volji močno opraskal Dunčevskega iz Ravne samo zato, ker je mimogrede trčil ob njegovo sabljo. V takem stanju je prenašal samo še Volodijevskega, kateremu je tožil, da ga muči dolg čas za Skretuskim in njegovo knežjino.

"Zapustili smo jo," pravi, "oddali jo kakor Judeži v brezbožne roke. Bog sam ve, kaj se godi z njo?"

Zaman mu je Volodijevski pojasnjeval, da, ko bi ne bilo Pilavice, bi "ubožico" že iskali; toda sedaj, ko jih loči od nje le sila Hmelnickega, sedaj je to nemogoče. Pa plemič se ne dá utolažiti,

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman. Polski epikal Sienkiewicza. — Posloveni Podravski.

Nadaljevanje.

Vendar pa so Kazimirjevi privrženci večkrat obupovali, češ, da propadejo s svojim kandidatom; vse je bilo, kakor rečeno, odvisno od plemstva, katero je večinoma stalo na strani Karola, k čemur jih je vlekle ime Višnjevskega, kakor tudi kraljevičeva darežljivost za javne naprave. Kraljevič Karol, varčen in premožen gospod, se ni obotavljal dati velike svote za osnovanje novih polkov, katere naj bi prevzel Višnjevski. Kazimir bi bil tudi rad posnel njegov vzgled; gotovo ga ni odvrčala od tega skopost, marveč prevelik potrata, radi katere mu je vedno manjkalo denarja v njegovi zakladnici. Medtem sta začela brata sklepati pogodbo; vsakega dne si naletel na poslance med Neporetom in Jablono. Kazimir je, kot starejši, zaključil brata, naj mu radi bratovske ljubezni odstopi prestol; škof pa se je vpiral ter odpisoval, da mu ne pristuje zametovati sreče, ki ga more doleteti ob času svobodne volitve kralja.

Šesttedenski obrok se je čedalje bolj bližal koncu, z njim vred se je bližala tudi nevarnost od strani Kozakov. V Varšavo je dospela novica, da je Hmelnicki, pustivši obleganje Lvova, šel pod Zamostje in da dan in noč napada to poslednjo trdnjavo poljske ljudovlade.

Govorili so tudi, da se je razun poslanec, katera je poslal Hmelnicki v Varšavo s pismom in naznanilo, da glasuje za Kazimira, skrivalo se med tolpami plemstva v mestu vse polno preoblečenih kozakških starešin, katerih nihče ni mogel spoznati, ker se po ničemer, — niti po jeziku, — niso razlikovali od drugega plemstva, zlasti iz ukrajinskih pokrajin. Nekateri, kakor so rekli, so prišli samo radi radovednosti, da bi si ogledali volitve in Varšavo; drugi, da bi čuli, kaj se govori o bodoči vojski, koliko vojske namerava ljudovlada postaviti na bojno polje, od kod dobi za to potrebne novce. Mogoče, da je bila resnica, ker je bilo med zaporoškimi veljaki dokaj pokozakšnih plemičev, ki so lomili za silo tudi v tistišino, da jih ni bilo mogoče spoznati. Treba je omeniti, da se na daljnih starih sploh ni razvezala latinščina, in knezi, na primer Kurčeviči, je niso znali bolj, nego Bohun in drugi atamani.

Toda podobne govore, razširjajoč se po mestu in po volilnem polju skupno z novicami o uspehih Hmelnickega in o kozakško-tatarskih prednjih četah, ki so že drle k Visli, napolnjevale so človeška srea z nemirni in grozo ter povzročale večkrat krvave prepire. Dovolj je bilo, da so med zbranim plemstvom odločili koga, da je preoblečen Zaporozec, in takoj so ga razsekali na kosce. Na tak način so morili tudi nedolžne ljudi, in posvetovanje se je krušilo, ker zborovalci niso dosti pazili na treznost. Začasna vlada, postavljena po kraljevi smrti, ni vedela, kaj naj počne, kako naj prepreči neprestane prepire, v katerih so se klestili večinoma radi samih neumnosti. Toda tudi če so resnobne ljudi, ki so ljubili mir in slovo, hoteli ti prepri, poboji in pijančevanje, so nasprotno vrtoglavci, kvartavei in pohajkovalci čutili, da je tu nastopilo za nje pravo življenje in so še tem predrzneje doprinali različne persekucije.

Ni treba omenjati, da glavni načelnik vseh teh je bil gospod Zagloba; vodstvo mu je pridobila njegova viteška slava in večna čerja, radi katera je mogel piti, kolikor mu je bilo ljubo, ter njegov jezik, tako gibčen, da se nihče ni mogel kosati z njim. Zaupljiv v samega sebe je bil včasih klavern in pobit in takrat je sedel v čumnatu v šoturu; če je pa prišel na dan, bil je kaj slabe volje, močno nagnjen k preprirom in pobojem. Zgodilo se je enkrat, da je v taki slabi volji močno opraskal Dunčevskega iz Ravne samo zato, ker je mimogrede trčil ob njegovo sabljo. V takem stanju je prenašal samo še Volodijevskega, kateremu je tožil, da ga muči dolg čas za Skretuskim in njegovo knežjino.

"Zapustili smo jo," pravi, "oddali jo kakor Judeži v brezbožne roke. Bog sam ve, kaj se godi z njo?"

Zaman mu je Volodijevski pojasnjeval, da, ko bi ne bilo Pilavice, bi "ubožico" že iskali; toda sedaj, ko jih loči od nje le sila Hmelnickega, sedaj je to nemogoče. Pa plemič se ne dá utolažiti,

marveč postaja obupen ter preklinja vse, na čemur stoji svet.

Toda taki žalostni trenotki so le kratko trajali. Gospod Zagloba je potem, kakor bi si hotel nadomestiti izgubljeni čas, pil še več, kakor navadno; preganjal je čas po krahmah v družbi največjih pijancev ali mestnih krasotic. Volodijevski mu je bil pri tem vedno zvesti tovariš. Poslednji, dasi izvrsten vojak in častnik, ni imel v sebi one resnobe, kakoršino je kazal po nesreči gospod Skretuski. Svoje dolžnosti do ljudovlade je izvrševal s tem, da je bil, kogar so mu ukazali, za drugo ni maral, javne zadeve ni razumel. Pripravljen je bil obklovovati nesrečo na bojišču, toda še v glavo mu ni prišlo, da prepri in nemiri so javni stvari ravno tako škodljivi, nego bojna pobitja. Bil je z obeso veseljak in vetrnjak, kateri prišel v stolični šum, je utonel v njem do ušes ter se držal, kakor osa gospoda Zaglobe, ki mu bil učitelj v samopašnosti. Zahajal je z njim v plemstvu, kateremu je gospod Zagloba pripovedoval pri vrhu nezaljšane reči, pridobivajoč ob enem privržence za kraljeviča Karola. Tu sta bila in se pripravala; v takih slučajih je branil Zagloba, če je bilo treba. Večkrat sta se sprehajala po volilnem polju med šotori in po mestu, nikjer ni bilo ulice, kamor bi ne bila pogledala. Gospoda Mihaela je srbela mlada roka; hotel se je skazati in pokazati, da je ukrajinsko plemstvo boljše od drugega, a vse pa prekose knežji vojski. Zato sta nplaše iskala priložnosti, zlasti med privrženci kneza Dominika Zaslavskega, do katerega sta imela oba veliko mržnjo. Zaletavala sta se samo v znamenitejši pretepalec, ter zmišljala že naprej vzroke prepira.

"Vi začnete prepri," je dejal gospod Mihael, "potem pa jaz nastojim."

Zagloba, dasi izurjen tudi v dvoboju, odstopil je to nalogo vsikdar bratu plemiču Volodijevskemu, češ, naj ga nadomesti, zlasti v slučajih z Zaslavskimi. Ko sta hotela začeti ravs in kav, je Zagloba navadno začel prepri. Ko pa je razljujen plemič zagrabil za meč ter ga pozval, je poslednji dejal:

"Čuj, gospod, nisem tako brezvesten, da bi te hotel obsoditi v gotovo smrt? — Ne, poskusi se raje, če ti je ljubo, z mojim učencem in verjema mi, da še njeega ne prekosiš!"

Sedaj se je predstavil Volodijevski s svojimi privrženimi brkičami in — naj si je blo nasprotnku ljubo ali ne — začel z njim dvovoj. Ker je bil vešč v svojem poslu, je navadno po nekotih udarcih izbil nasprotniku orožje. Tako sta si oba z Zagloba izmišljevala zabave, zato je tudi rastla njuna slava med plemstvom in nemirne.

"Če je že učence takšen, kakšen mora biti le učitelj!" so dejali.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in da mu drugi neznani rastejo preko glave.

Le gospoda Harlampa gospod Volodijevski dolgo ni mogel najti; mislil je, da so ga že poslali nazaj v Litvo.

Na tak način je minilo blizo šest tednov. Medtem so se tudi javne zadeve pomaknile močno na prej. Napeta borba med bratoma tekmečema, o lavnost njih privržencev, njih strastno razburjenje, vse je prešlo, ne pustivši sledu za seboj. Vsem je bilo znano, da bo izvoljen Jan Kazimir, ker se je kraljevič Karol umaknil bratu ter odstopil prostovoljno od kandidature. Čudno, da je imel v tem hipu glas Hmelnickega toliko veljave; vsi so pričakovali, da se bo udal sedaj kraljevi oblasti, zlasti onega, ki bo izvoljen po njegovi želji. To prerokovanje se je večinoma tudi izpolnilo. Ta sprememba je bil hud udarec za Višnjevskega, ki ni jenjal prigovarjati, kakor nekdanj Kato, da je neobhodno potrebno razrušiti zaporoško Kartuzino. Sedaj so bila pogajanja na dnevnem redu. Knez je vedel naprej, da ostanejo ta brezuspšna ter se bodo kmalu razdrli; pri spominu na nezgibno vojsko je žalost trgala njegovo srce, ko je mislil na izid vojske. Po sklenjenih pogodbah postane Hmelnicki še močnejši, ljudovlada pa slabejša. Kdo popelje vojsko proti tako proslavljenu vojni, kakor je Hmelnicki? Ne nastanejo mar novi porazi, nova pobitja, ki popolnoma oslabe ljudovlado? Knez se ni mamil, ker je vedel, da mu ne dajo bulave. Kazimir je med drugim objubil bratu, da bo milostljiv tudi njegovim privržencem; vendar pa je moral ostati pristni politični kanclerjs; zato bodo vrhovno poveljstvo do kakemu drugemu, ne pa knezu. Gorje pa ljudovladi, če izbrani vojskovodja ne bo bolj izkušn nego Hmelnicki! Pri tej misli je prevzel strah dušo Višnjevskega radi bodočnosti domovine in pa oni nezmoži čut, ki ga ima človek, ko vidi, da so pozabljene njegove zasluge, da se mu godi kritiča, in